

PŘÍLEŽITOSTI MÍSTO LIMITŮ: STABILNÍ ROZVOJ ŠETRNÉ ENERGETIKY, ŠANCE PRO EKONOMIKU

Zdroje, které mají smysl

Obnovitelné zdroje energie se aktivně podílejí na snižování spotřeby fosilních zdrojů a zároveň přispívají k energetické bezpečnosti a soběstačnosti. Koncepčním rozvojem obnovitelných zdrojů můžeme nejen snížit naši závislost na fosilních palivech, ale také získáme čistý vzduch pro naše plíce. Výstavba a provoz obnovitelných zdrojů zaměstná desítky tisíc lidí a růst šetrné energetiky podpoří investice do výzkumu ještě účinnějších technologií.

Česká republika se v přístupové smlouvě k EU zavázala, že do roku 2010 navýší podíl obnovitelných zdrojů na spotřebě elektrické energie na 8 %. Tento podíl jsme naplnili díky státem vytvořenému motivačnímu prostředí, které do šetrné energetiky přivedlo soukromé investice v řádu stovek miliard korun. Investice směřovaly především do solárních, ale také větrných a biomasových elektráren. Původní zákon na podporu obnovitelných zdrojů z roku 2005 nahradil v roce 2012 nový zákon o podporovaných zdrojích energie (165/2012 Sb.).

**! 50 MILIARD KORUN ROČNĚ
ZA ŠKODY ZPŮSOBENÉ VYUŽÍVÁNÍM
FOSILNÍCH PALIV**

Investiční pobídky vedly ke snížení cen jednotlivých technologií a k rozmachu moderního průmyslového odvětví. Například ceny větrných turbín klesly mezi lety 2003 až 2013 minimálně o čtvrtinu. Ještě větší úspěch slavila solární energetika. **Jen od roku 2010 dodnes klesly globální ceny fotovoltaických modulů o více než 50 %.** Náklady na solární elektřinu klesly o desítky procent a budou i nadále klesat: o 25 % do roku 2020, o 45 % do roku 2030. Vedle toho se zdokonalují technologie na ukládání energie z obnovitelných zdrojů. V tomto oboru je nejdále společnost Tesla, která mimo jiné vyrábí stejnojmenné automobily. Podle odhadů této společnosti bude do deseti let výroba elektřiny z fotovoltaických panelů a její ukládání v bateriích levnější než výroba elektřiny z fosilních zdrojů.

Klíčová podmínka: stabilita tržního prostředí bez retroaktivních zásahů

Největším rizikem pro rozvoj obnovitelných zdrojů jsou špatně nastavené regulační podmínky, vytváření administrativních bariér a rizikové prostředí odrážející se ve vysokých úrocích.

**ZA POSLEDNÍ PĚT LET
KLESLY CENY
FOTOVOLTAICKÝCH MODULŮ**

o 50%

Podpora je navíc v souladu s evropskými cíli i pravidly hospodářské soutěže v EU, což potvrdil notifikační proces naší legislativy a v něm vyslovený souhlas Evropské komise s nastavením pomoci pro šetrnou energetiku. Platná směrnice EU vede Českou republiku k navýšení podílu energie ze všech obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie ve výši 13 % v roce 2020. Národní akční plán pak tento podíl zvyšuje na 14 procent.

Světový úspěch šetrné energetiky

Schéma podpory obnovitelných zdrojů, motivované politikou snižování spotřeby uhlí a dalších fosilních paliv, se z Evropy rozšířilo do většiny světa. Například Německo bude do roku 2030 získávat 45 % energie z obnovitelných zdrojů. Zhruba ve stejné době se chce Dánsko zcela oprostit od elektřiny z fosilních zdrojů a plně přejít na obnovitelné zdroje. Spojené státy americké do roku 2030 navýší podíl zelené elektřiny na 28 %. Čína přijala závazek redukovat také pomocí investic do obnovitelných zdrojů své emise o 60-65 % do roku 2030.

Tyto faktory mohou zastavit další pokles cen technologií. Dr. Patrick Graichen, ředitel respektovaného think-thanku pro energetickou transformaci Agora, při zveřejnění studie na toto téma uvedl: **„Příznivé podmínky financování a stabilní právní rámce jsou životně důležité faktory pro dosažení levné a čisté solární energie.“**

Česká republika jde zatím opačnou cestou – namísto vytvoření stabilního rámce pro šetrnou energetiku destabilizovala obor nekoncepčními návrhy a rozvoj solární energetiky zastavila sérií retroaktivních zásahů. Nestabilita legislativy se však dotkla také bioplynových stanic nebo větrných elektráren.

Zásah, který otrásl právním státem

Minulé vlády pod vlivem negativní kampaně vůči solárním elektrárnám a z obavy ze skokového zdražení elektřiny přijaly sérii retroaktivních opatření, která zasáhla do státem garantovaných podmínek pro soukromé investory ve fotovoltaice. Nejprve vláda premiéra Petra Nečase (ODS) prosadila v roce 2010 opatření v podobě 26% srážkového odvodu vztahujícího se na obrat solárních projektů.

Povinnost platit tento odvod se v letech 2011–2013 vztahovala na všechny elektrárny postavené v letech 2009 a 2010 s instalovaným výkonem nad 30 kW. Úřednická vláda Jiřího Rusnoka pak v Poslanecké sněmovně prosadila prodloužení srážkového odvodu pro elektrárny z roku 2010 ve výši 10 % po celou dobu jejich plánované dvacetileté životnosti. Vedle solárního odvodu zrušila Nečasova vláda původně garantované pětileté daňové prázdny, prodloužila odpisy u solárních elektráren z 5 na 20 let, zavedla povinnost investovat do dispečerského řízení a odvádět recyklační příspěvky v nesmyslné výši.

Solární odvod má přitom jasný retroaktivní charakter, neboť došlo ke snížení výnosů za jednotku elektřiny, které byly zaručené cenovým rozhodnutím ERÚ.

50%
OSLOVENÝCH DOMÁCNOSTÍ
ZVAŽUJE POUŽITÍ STŘEŠNÍCH
SOLÁRNÍCH PANELŮ

Dopady solárního odvodu

Z nezávislé expertizy vypracované soudními znalci v oboru ekonomie vyplývá, že retroaktivní kroky v podobě solárního odvodu, zrušení pětiletých daňových prázdny a nastavení nesmyslně vysokých recyklačních poplatků znemožnily dosáhnout zákonem garantované 15leté návratnosti.

Namísto růstu zápas o existenci

V Česku se tak debata o šetrné energetice smrkla především na boj o dodržení garancí pro investice z minulých let. Investoři v oblasti obnovitelných zdrojů vedou proti státu jak národní žaloby, tak mezinárodní arbitráže. S každou novelou zákona musí znovu čelit novým a novým retroaktivním návrhům

INSTALACE SOLÁRNÍCH PANELŮ
ZAMĚSTNÁ PŘES
2000 LIDÍ

Důležitý je však také pohled ze strany stability práva a respektu k jistotám v podnikatelském prostředí: stát potřeboval splnit závazek vůči EU, a tak vybídl investory ke spolupráci a investicím v řádu stovek miliard korun. Poté však narušil garantované podmínky a změnil ekonomiku projektů. Zpětným zásahem tak poškodil investory. Kroky minulých vlád také znejistily banky, které poskytly úvěry pro drtivou většinu projektů.

Označení solární energie za riziko pro ceny elektřiny přitom odvedlo pozornost od hlavních důvodů, které v minulosti vedly k růstu cen. Hlavním důvodům zdražování elektřiny se věnoval energetický expert Bronislav Bechník. Ten ve své analýze uvádí, že **od roku 1991 cena elektřiny vzrostla z 60 haléřů na současných pět korun za kWh především kvůli transformační deregulaci cen elektřiny a změnám v sazbách DPH. Obnovitelné zdroje se na tomto nárůstu podílely pouze z 10 %.** Podle Bechníka nejvíce peněz končí u distribučních společností, následují výrobci, dodavatelé elektřiny a státní rozpočet (DPH).

nebo riziku prověřování údajné „překompensace“ na základě účelově zkreslených údajů o návratnosti projektů poskytnutých ze strany zástupců ČR.

Přitom Ministerstvo průmyslu a obchodu v roce 2013 před poslanci při projednávání návrhu na prodloužení solárního odvodu na Hospodářském výboru Poslanecké sněmovny ústy náměstka Pavla Šolce jasně prohlásilo, že: „**Pokud bude uplatněna prodloužená solární daň (...), překompensace bude odčerpána solární daní (...).**“ MPO tak jasně deklarovalo, že žádná další opatření nebudou realizována.

Evropská komise varuje před retroaktivními zásahy

Evropská komise již v roce 2013 vyzvala členské státy, aby se při změně dotačních schémat pro nové obnovitelné zdroje „vyvarovaly neoprávněných nebo retroaktivních změn podpory. Legitimní očekávání investorů ve věci návratnosti stávajících investic musí zůstat zachována.“

Obnovme stabilitu, podpořme moderní průmysl

Opakované retroaktivní zásahy do státem garantovaných podmínek byly jasným negativním vzkazem nejen pro zahraniční, ale i pro tuzemské investory. Jejich ochota investovat do nových projektů šetrné energetiky v ČR poklesla na minimum. **Nestabilní legislativní prostředí brzdí rozvoj decentralizovaných zdrojů energie například v podobě solárních panelů na střechách domů, chytrých sítí nebo systémů na ukládání energie.** Tato řešení by přitom umožnila domácnostem těžit z levných obnovitelných zdrojů energie a podnikům by se tak otevřel zcela nový obor zakázek.

Česko se může inspirovat v řadě zemí z jejich úspěšně vyzkoušených modelů motivace investic do obnovitelných zdrojů. V loňském roce se v USA zvyšoval počet pracovních míst ve fotovoltaickém průmyslu dvacetkrát rychleji, než byl celostátní průměr v americké ekonomice. Úspěch přinesla dvě klíčová opatření: tzv. net-metering (umožňuje vyměňovat si elektřinu s elektrárenskou sítí, uživatel za určité období zaplatí rozdíl mezi dodanou a odebranou elektřinou) a federální daňové pobídky. Sousední Německo zkouší systém aukcí nových kapacit pro solární nebo větrné elektrárny, ve kterých zájemci soutěží o podporu a vyhrává nejnižší nabídka. Německé domácnosti mohou čerpat investiční podporu pro pořízení baterie jako doplňku k solárním panelům na střeše domu.

Jasně přínosy pro společnost:

- **Čisté ovzduší a ekologické přínosy:** díky podpoře se od roku 2005 zvýšil podíl zelené elektřiny v ČR na trojnásobek. České solární elektrárny vyrobí ročně tolik elektřiny, kolik odpovídá ekvivalentu energie v 2,6 milionech tun uhlí.
- **Dostupnost:** počet licencí solárních elektráren přesáhl 28 tisíc, což ze solární energie dělá nejrozšířenější čistý zdroj energie, který mohou aktivně využívat domácnosti i velké průmyslové podniky.
- **Pracovní místa:** ve světě zaměstnávají obnovitelné zdroje přes 8,8 milionu lidí. Také v ČR mohou dát práci desítkám tisíc lidí, pokud zajistíme další rozvoj tohoto moderního odvětví.
- **Přínosy pro stát:** jen instalace solárních panelů na střechách mohou zaměstnat přes dva tisíce lidí ročně. Další pracovní místa přinese výroba kotlů nebo součástí větrných elektráren. Podporou tohoto průmyslového odvětví stát pomůže vytvořit tisíce pracovních míst, z čehož získá miliardy na platbě pojistného. A zároveň státní pokladna ušetří miliardy korun na nevyplacených sociálních dávkách.
- **Na špici výzkumu:** domácí kvalitní technické univerzity a průmyslové podniky mají jedinečnou šanci podílet se na proměně naší i světové energetiky. Již dnes se čeští vědci uplatňují při výzkumu solárních technologií.